

BO'LAJAK MATEMATIKA O'QITUVCHISINING USLUBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

**Jizzax politexnika instituti
tayanch doktoranti
Tursunov Muzaffar Ilxomovich**

Annotatsiya: Axborot jamiyati rivojlanishining hozirgi bosqichida o'qituvchining kasbiy darajasiga va uning uslubiy malakasiga qo'yiladigan talablar ortib bormoqda. Bo'lajak matematika o'qituvchisining uslubiy kompetensiyasi ta'limning an'anaviy shakllarida ham, tarmoq jamoalarida o'quv faoliyatini amalga oshirishda ham shakllanadi.

Kalit so'zlar: Wiki texnologiyasi, kompetensiya, SWOT.

**Jizzakh Polytechnic Institute
basic doctoral student
Tursunov Muzaffar Ilkhomovich**

Annotation: At the current stage of development of the information society, the requirements for the professional level of the teacher and his methodological competence are increasing. The methodological competence of the future mathematics teacher is formed both in traditional forms of education and in the implementation of educational activities in network communities.

Keywords: Wiki technology, competence, SWOT.

Jahon kompyuter tarmog'ining rivojlanishi sharoitida bo'lajak matematika o'qituvchisi butun kasbiy faoliyati davomida o'z kasbiy bilimlarini tezkorlik bilan yangilab borishi, o'qitishning yangi shakl, usul va vositalarini o'zlashtirib, qo'llay olishi, axborot madaniyatini yuksaltirishi zarur. Matematika o'qituvchisi nafaqat axborot jamiyatida yashash va ishlashni o'zi o'rganishi, balki o'sib kelayotgan yosh avlodni unda yashashga o'rgatishi, kerakli bilimlarni topa olishi va undan foydalana olishi kerak.

Ta'limning eng tez rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri bu onlayn ta'limdir. Axborotning erkin oqimi; ma'lumotlarga bepul kirish faqat Internetdan foydalanish orqali mumkin. Shu sababli, bo'lajak matematika o'qituvchisini tayyorlash jarayonida Internet xizmatlarini rivojlantirish bo'lajak mutaxassisning muvaffaqiyatli ijtimoiy va kasbiy moslashuvi omili sifatida qaraladi va bo'lajak o'qituvchining uslubiy kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirish vositasidir.

Ta'limda Wiki texnologiyasini qo'llash bu tegishli yozuvlar to'plami. Birinchi viki 1994 yilda ishlab chiqilgan va birinchi marta 1995 yilda Internetda paydo bo'lgan. Birinchi Wiki Sayt Uord Kanningem tomonidan yaratilgan Portlend namuna ombori bo'lib, u erda kod parchalari to'plangan.

Wiki texnologiyasi tomonidan amalga oshirilgan asosiy g'oyalar:

- ko'plab mualliflarning Wiki maqolalarini tahrirlash imkoniyati, ularning soni Wiki resurslaridan foydalanuvchilarning soniga mos keladi;

- kiritilgan o'zgarishlarning darhol paydo bo'lishi;
- Wiki-ning barcha versiyalarini - maqolalarni yaratilgan paytdan boshlab saqlash imkoniyati;
- gipermatn: hujjatlar o'rtasida giperhavolalarni oddiy va ayni paytda tez yaratish, shuningdek, giperhavolalarning yaxlitligini saqlash;
- Wiki belgilash tilining soddaligi: matndagi strukturaviy elementlar va giperhavolalarni tez va oson belgilash imkonini beradi.

Pedagogika oliy ta'lim muassasalarining o'quv jarayonida Wiki muhitidan foydalanish o'ziga xos xususiyatlarga ega, chunki bu muhit, bir tomondan, talabaning predmeti va pedagogik faoliyati uchun vosita bo'lishi kerak, ikkinchi tomondan, maktabda va oliy ta'limda o'quv jarayonini o'quv-uslubiy ta'minlash vositasi.

Zamonaviy axborot jamiyati rivojlanishining jadal sur'atlari muayyan dasturiy vositalarni emas, balki bo'lajak matematika o'qituvchilari tomonidan AKT vositalarining, ayniqsa, ikkinchi tarmoq texnologiyalarining mohiyati, rivojlanish imkoniyatlari va istiqbollari ishlab chiqish zarurligini taqozo etmoqda. Bo'lajak matematika o'qituvchisini kasbiy tayyorlash tizimida nafaqat fan bo'yicha mustahkam bilimlarni shakllantirish, balki bitiruvchining shaxsiy fazilatlarini shakllantirish kerak, bu unga kasbiy faoliyatdagi tipik kasbiy vazifalar va muammolarni muvaffaqiyatli hal qilish imkonini beradi.

Bo'lajak matematika o'qituvchisining uslubiy kompetentsiyasini shakllantirishda Wiki muhiti asosida tarmoq hamjamiyatidan foydalanish imkoniyatlarini aniqlash uchun biz SWOT tahlilidan foydalanamiz - tashkilot strategiyasini shakllantirishda qo'llaniladigan va aniq baho olishga imkon beradigan vosita. tashkilot faoliyati va bozordagi umumiy vaziyat.

SWOT qisqartmasi inglizcha to'rtta so'zdan kelib chiqqan:

S - kuchli tomonlar: maqsadga erishishga yordam beradigan moddiy va nomoddiy omillar.

W - zaif tomonlar (wikness): maqsadga erishishga to'sqinlik qiladigan ichki omillar.

O - imkoniyatlar (imkoniyatlar): belgilangan maqsadga erishishga yordam beradigan tashqi sharoitlar.

T - tahdidlar (tahdidlar): belgilangan maqsadga erishishga to'sqinlik qiladigan tashqi sharoitlar.

SWOT tahlilining afzalliklari:

1. Idrok qilish va foydalanishning intuitiv qulayligi.
2. Ilovalarning keng doirasi.
3. Hozirgi vaqtda ob'ektga ta'sir qiluvchi turli omillarni aniqlash va tasniflash uchun ideal.
4. Mutlaqo boshqa xarakterdagi axborotni umumlashtirish va solishtirish imkoniyatlari.

Kelajakdagi matematika o'qituvchilari tomonidan matematik tuzilmalarni o'rganishda Wiki muhiti asosida tarmoq hamjamiyatidan foydalanishning kuchli

va zaif tomonlarini ochib beruvchi SWOT tahlil jadvalini tuzamiz, ya'ni. "an'anaviy" va "onlayn", shuningdek, imkoniyatlar va tahdidlarni to'liq hisobga olish (1-jadval).

(1-jadval).

Matematik tuzilmalarni o'rganishda tarmoq hamjamiyatidan foydalanish tahlili

<i>Kuchli tomonlar</i>	<i>Zaif tomonlar</i>
1. Talabalarga mavhum ma'lumotni idrok etish uchun bir vaqtning o'zida bir nechta kanallardan foydalanish imkonini beradi. 2. Matematik tuzilmalar bo'yicha o'quv jarayonini individuallashtirish va differensiallashtirish tamoyilini amalga oshirishga imkon beradi. 3. Faol o'quv va o'qitish jarayonini, talabalarning samarali ta'lim, bilish va mustaqil faoliyatini tashkil etish uchun sharoit yaratadi. 4. Kelgusi pedagogik faoliyatda tarmoq hamjamiyatidan foydalanishning pedagogik amaliyoti tajribasini tarqatadi.	1. O'qituvchi va talaba o'rtasida bevosita aloqaning yo'qligi. 2. Nazariy materialni tushunishdagi qiyinchiliklar. 3. Talabaning fiziologik xususiyatlarini hisobga olish zarurati. 4. O'qituvchilarning tarmoq jamoalarida ishlash texnologiyalaridan foydalanishga professional va psixologik tayyorgarligining etarli emasligi.
<i>Imkoniyatlar</i>	<i>Kamchiliklar</i>
1. Talabalarni ko'p sonli tarbiyaviy ishlarga jalb etish. 2. O'qituvchi va talabaning o'zaro munosabatlarida o'quv faoliyati darajasini oshirish. 3. Ta'lim jarayonida kamroq rasmiy muloqotni ta'minlash. 4. Matematik tuzilmalar bo'yicha bilimlarni ularni vaqt o'tishi bilan o'zgartirish, boyitish va qo'shish imkoniyati bilan mustahkamlash va to'plash. 5. Ta'lim xizmatlarining boshqalarga nisbatan afzalliklarini ko'rsating	1. Bo'lajak o'qituvchining kommunikativ qobiliyatining etarli darajada rivojlanmaganligi (cheklangan tabiiy muloqot, dialogik muloqot amaliyoti, matematik tilda fikrlarni shakllantirish). 2. Matematik ma'lumotlardan noto'g'ri foydalanish imkoniyati

Ushbu matritsani qo'llash usuli talabalarni bir vaqtning o'zida "an'anaviy" va "onlayn" o'qitish jarayoniga qarash, unga xos bo'lgan xususiyatlarga e'tibor qaratish imkonini beradi. SWOT-tahlil bizga matematik tuzilmalarni o'rganishda

tarmoq hamjamiyatidan foydalanish ushbu jarayonning pedagogik komponenti, ya'ni o'qituvchi va talaba o'rtasidagi "jonli" muloqot nuqtai nazaridan o'z missiyasini etarli darajada bajarmasligini ta'kidlash imkonini beradi. professional matematik nutqni shakllantirishga etarli darajada hissa qo'shmaydi. SWOT tahlili doirasida mumkin bo'lgan harakatlar to'plamini ishlab chiqishda imkoniyatlar va tahdidlar ularning teskarisiga aylanishi mumkinligini hisobga olish kerak.

Shunday qilib, foydalanilmagan imkoniyat - ta'lim xizmatlarining boshqa ijtimoiy xizmatlarga nisbatan afzalliklarini namoyish etish kelajakda tahdidga aylanishi mumkin, xususan, talabalarining AKT vositalaridan foydalanishning dinamik ritmiga texnik va psixologik tayyor emasligi, xususan, tabiiy matematik va kelajakdagi kasbiy faoliyatni o'rganish doirasida tarmoq jamoalarida ishlash texnologiyalari.

Xulosa qilib aytganda bo'lajak matematika o'qituvchisining tarmoq hamjamiyatida uslubiy kompetentsiyasini rivojlantirish quyidagilarga asoslanadi: matematik tuzilmalar bo'yicha umumiy axborot resurslariga barcha jamoa a'zolarining interaktiv kirishi; axborotni tarqatish va almashish orqali talabalarining samarali va maqsadli birgalikdagi uslubiy faoliyatini amalga oshirish; talabalarining shaxsiy pozitsiyalarini shakllantirish; ta'lim jarayoni sub'ektlari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning sifat jihatidan yangi darajasini ta'minlash (gorizontal); kasbiy yo'naltirilgan matematik materialni ishlab chiqishda aks ettirish va birgalikdagi harakatlar tajribasini olish.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Патаракин, Е. Д. Стайные сетевые взаимодействия [Текст] / Е. Д. Патаракин // Образовательные технологии и общество (Educational Technology & Society). – 2005. – Т.8. – № 2. – С. 278-288.
2. Шапошников, К. В. Контекстный подход в процессе формирования профессиональной компетентности будущих лингвистов-переводчиков [Текст] : автореферат дис. ... канд. пед. наук / К. В. Шапошников. – Йошкар-Ола, 2006. – 26 с.
3. Adilov B.B. Texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarining kasbiy kompetentsiyalarini shakllantirishda axborot texnologiyalardan foydalanish metodi // Kasb-hunar ta'limi ilmiy-uslubiy, amaliy, ma'rifiy jurnal. №2, 2021y. 50-54 b